

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у травні 2024 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

Загальні питання

8 травня Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки разом із Центром досліджень визвольного руху, Українським інститутом національної пам'яті, ГС «Коаліція Реанімаційний пакет реформ» і Національним музеєм історії України у Другій світовій війні провели круглий стіл на тему «Ніколи знову? Виклики європейської політики пам'яті про Другу світову в контексті російсько-української війни». Конференція відбулась у столиці в Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ» і була приурочена до Дня пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років. Участь в обговоренні взяли історики, фахівці з національної пам'яті, урядовці, комунікаційники. Серед них – голова Українського інституту національної пам'яті А. Дробович, директор Національного музею історії України у Другій світовій війні Ю. Савчук, програмна директорка Центру досліджень визвольного руху Я. Ясиневич, історики В. В'ятрович й О. Зінченко, філософ Є. Бистрицький та інші публічні інтелектуали. За круглим столом йшлося про те, чому попри гасло «Ніколи знову!», що було квінтесенцією європейської політики пам'яті та примирення, в Європі знову точиться кривава війна та здійснюється геноцид, а континент та світ постав перед загрозою третьої світової війни.

Цього місяця в Києві пройшли заходи, присвячені Дню пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу. Це, зокрема, вечір-реквієм «Симфонія Криму. Повернення», організований 18 травня у Національній філармонії України Міністерством культури та інформаційної політики України, Представництвом Президента України в АР Крим та Меджлісом кримськотатарського народу. До програми концерту було включено симфонічну музику сучасної кримськотатарської композиторки Е. Емір у виконанні Національного президентського оркестру під орудою Д. Османова, а також поезію А. Міцкевича («Кримські сонети») в перекладі М. Рильського. 17 травня в офісі Кримської платформи відбулося відкриття виставки «Qırım ısun / Заради Криму», реалізовану кримськими художниками за підтримки фонду «Партнерство за сильну Україну». Мета проєкту – провести паралелі між

сучасними подіями та тими, що передували депортації кримських татар у 1944 році з Кримського півострова. Через тематичний експозиційний матеріал та супровідні тексти митці окреслили трагічну подію депортації кримськотатарського народу як частину загальної історії України, а подолання наслідків геноциду – як поточні деколонізаційні прагнення українського народу. До уваги відвідувачів були: інсталяція «Депортація» та інші об'єкти А. Логова; картини кримськотатарських митців; інсталяція «Doguz» кераміста Р. Скибіна; щоденник «Райські метелики» від М. Халіл, в основу яких покладено реальні історії депортованих людей; картини С. Аджи-Селіма – єдині документальні візуальні твори, які було створено під час депортації; інсталяція, присвячена сучасній російсько-українській війні тощо. Крім того, з 18 травня в Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого було розгорнуто виставку книг і документів із фондів НБУ про депортацію 1944 року та боротьбу кримськотатарського народу за право жити на рідній землі. 23 травня в Національному банку України презентовано нові пам'ятні монети «Орнек. Кримськотатарський орнамент», що продовжують серію «Українська спадщина». Авторкою ескізу монет стала голова громадської організації «Алем» Е. Аджієва, адаптацію дизайну здійснила О. Кучинська. До 80-ї річниці депортації кримських татар у Львові з 13 по 19 травня тривав тиждень кримськотатарської культури. У закладі «Довгі Бурхливі Оплески» можна було більше дізнатись про культуру та життя кримли, а також спробувати традиційну кухню. Також серед подій: «Кримськотатарське кавування» з Н. Алієвим; розмова з рестораторкою та волонтеркою Леране Хайбуллаєвою; стендап від А. Озарківа, Р. Тимків та ін.; антивистава «Де?Портація»; показ фільму А. Сеїтаблаєва «Хайтарма»; імпровізаційне шоу «Накидони».

Лауреатами премії імені Леся Танюка «За збереження історичної пам'яті» стали заступниця директора з наукової роботи Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили» Т. Шептицька, генеральний директор Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності І. Пошивайло та історики О. Сокирко й І. Монолатій. Премію засновано 2018 року правозахисною організацією «Меморіал» імені Василя Стуса, Національним центром театрального мистецтва імені Леся Курбаса і видавництвом «Дух і Літера».

Медіа

16–18 травня минув десятий Львівський медіафорум (X LMF), який об'єднав медійників, дослідників, громадських діячів, публічних інтелектуалів із 36 країн світу. Загалом в ювілейній конференції взяло участь понад пів тисячі гостей. Цього року її ключова тема – «Мова для порозуміння: шукати сенси в поляризованому світі». Програму заходу формували потоки *Common Language*, де було більше світоглядних дискусій і публічних інтерв'ю, і *Common Sense* – практичний потік, де ділилися досвідом і шукали рішення. Спікери й учасники обговорили: війну, відновлення, свободу слова, розвиток медіаринку й міжнародну політику. Кураторкою культурної програми X LMF стала критикиня,

авторка

Є. Нестерович. На локації медіафоруму, в одному з укриттів Львова, можна було побачити три експозиції: куток для «Схованки» від студії дитячого мистецтва *Aza Nizi Maza*; «Мури Європи» від команди *Outriders*; інтерактивну інсталяцію *Common Senses*. Гості конференції також зустрілись із львівськими митцями й культурними діячами в артцентрі *Jam Factory*.

10 травня у Бучі на Київщині відбулась конференція *Bucha Journalism Conference 2024* на тему «Переломний момент: журналістика й тотальна війна за правду». Це вже другий подібний захід, який організують *Media Development Foundation* та «Українська правда». На чотирьох панелях учасники події обговорили роль професійних медіа у висвітленні воєнних злочинів росії, способи протидії глобальній втомі від війни та шляхи подолання викликів, що постали сьогодні перед журналістами. На завершення *Bucha Journalism Conference* організатори нагородили спеціальними відзнаками воєнну кореспондентку

BIHUS.Info

А. Калюжну (за найкращий воєнний репортаж); команду *The Kyiv Independent* за фільм «Діти для Путіна» (за найкраще розслідування воєнних злочинів росіян); співзастовника та редактора проєкту «Наші Гроші» Ю. Ніколова (за внесок у розвиток розслідувальної журналістики). Статуетки-нагороди розробив скульптор І. Гречаник.

Премію імені Георгія Гонгадзе у 2024 році здобула директорка департаменту стратегічного аналізу та розвитку соціально впливового контенту на Суспільному, продюсерка суспільно-політичного ток-шоу «Новий відлік», журналістка «Громадського радіо», ведуча «Радіо Культура» Т. Трощинська. Церемонія нагородження відбулась в ефірі ютуб-каналу Суспільного мовлення 21 травня, у день народження Георгія Гонгадзе. Відзнаку для професійних журналістів в Україні засновано у 2019 році «Українським ПЕН» у партнерстві з родиною Георгія Гонгадзе, Києво-Могилянською бізнес-школою та виданням «Українська правда».

Благодійність

18 травня команда «Дня вуличної музики», благодійний фонд «Гуркіт», проєкт «Гуляння» та Київська міська федерація настільного тенісу організували у столиці благодійний фестиваль «День вуличної музики та спорту 2024». Головна мета – зібрати кошти на дрони-бомбери та розвідувальні дрони для допомоги ЗСУ, зокрема, два мільйони гривень для РУБПАК «Щедрик» 411 ОБ БпАК. На фестивалі десятки музичних точок були розташовані вздовж Пейзажної алеї. Виступили такі артисти, як *The Oscar Wild*, *Rún*, *Black Adore*, *Intermezzo*, *SO* й інші. На *Radio Jazz Stage* можна було почути І. Закуса, Н. Лебедеву

й

А. Залозну. Також студенти Київської муніципальної академії музики імені Р. М. Глієра влаштували джазовий джем-сейшен. Окрім музики, гості могли відвідати: художні майстер-класи, перформанси, інсталяції (артпростір *CENTER* від Національної академії образотворчих мистецтв та архітектури); крафтовий

ярмарок (книжки від видавництва *Ukrainer*, плівкові камери від *camera.fetish*, прикраси від *Fenoria*, авторські картини, аксесуари тощо); майстер-класи з роботехніки й артзаняття для дітей (Європейський колегіум).

23–26 травня на «Артзаводі Платформа» у Києві пройшов музично-культурний фестиваль «V'YAVA Єднання» на підтримку 3-ї окремої штурмової бригади та прифронтових лікарень. У заході взяло участь понад три сотні різножанрових українських і зарубіжних артистів, зокрема, *ONUKA*, *Go_A*, *СКАЙ*, Саша Чемеров, *O.TORVALD*, *ZIFERBLAT*, «Пиріг і Батіг», Стас Корольов & *Vesnavoseny*, *ТОНКА*. В межах фестивалю проведено виставку «identification. Код нації», танцювальний чемпіонат *DANCE UNITY FEST*, автентичні майстер-класи, маркет українських брендів та розваги для дітей.

19 травня у столичному Міжнародному центрі культури та мистецтв профспілок України відбувся благодійний концерт «Рок за Перемогу», організований Благодійним фондом «Мистецька Сотня України» задля збору коштів на протезування українських воїнів, що зазнали важких поранень. На сцену вийшли «Брати Гадюкіни», «ТІК», «Крутий Заміс», «Вій», «Тінь Сонця», «ВІД VINTA», дует «ТЕЛЬНЮК: Сестри» у супроводі Заслуженого академічного оркестру України Зразково-показового оркестру Збройних сил України.

23 травня у київському музеї «Золоті ворота» громадські організації «Територія жінок міста Києва» та «Андріївський узвіз» представили благодійний виставковий проєкт «Квітуча Україна». Серед учасників виставки – Н. Ніколайчук, О. Охупкин, О. Жеребецька, Наталія та Віктор Проданчуки, О. Онуфрив, С. Дорош та інші художники, а також студенти та школярі. Вони трансформували колишні снаряди у твори мистецтва, щоб забезпечити збір на конкретний підрозділ ЗСУ.

11 та 12 травня у Львові вирував етноджазовий фестиваль «Флюгери Львова». Цьогоріч фестиваль не комерційний. Учасникам запропоновано задонатити для 103-ї бригади ЗСУ, в якій служить художник Є. Равський. У програмі: традиційна подія «Прокидання з Мертвим Півнем»; виступ військового оркестру Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; українська поезія від колективів «Пиріг і Батіг» і «Три кроки в ніч»; лекція дослідниці Б. Ткачук про феномен фестивалів у час війни та лекція-представлення керівниці Офісу *Lviv – the European Youth Capital 2025* М. Пігури про важливість статусу Молодіжної столиці Європи для Львова; вистава «Джерегеля.ВеснянОчки» від Першого театру. Організатори фестивалю – Інститут стратегії культури та ГО «Вірменська 35».

2 травня в Музеї мистецтв у Кропивницькому проведено XIII Великодній благодійний аукціон. Вторговані кошти благодійний фонд «Янгол життя» спрямує на придбання обладнання для лікування дітей з онкологією в обласній дитячій лікарні, а саме на нейрохірургічні інструменти. Загалом на аукціоні було виставлено 71 лот – картини, предмети декору, прикраси ручної роботи тощо.

Українська культурна спільнота продовжує активно підтримувати Збройні сили України. Зокрема: виконавиця Туча (М. Тучка) передала донати, отримані

під час сольного концерту 25 травня у Києві, на потреби добровольців підрозділу «Сліпа Лютя»; літературознавиця Б. Романцова відкрила збір на автомайстерню для підрозділу, де воює її батько; літературна редакторка М. Горбач закликала долучатися до збору на хірургічний кабінет для 46 ОАМБр; письменник, перекладач, військовий О. Українець – до збору на авто і дрони для ДШВ; видавчиня й редакторка І. Ніколайчук разом із *UAID foundation* – на нові вікна для шпиталю та для бригади «Київська Русь»; заступниця головного редактора видавництва *Vivat*, поетка О. Рибка – на «Фольксваген Т4» для потреб бійців в/ч А2298; військова, поетка, музикантка Є. Жарікова – на амуніцію для посестри; поетка, фотографиня та режисерка документального кіно А. Ютченко – на Мавік 3 для 109 гірськоштурмового батальйону 10-ї бригади «Едельвейс»; актор, волонтер, радіоведучий О. Сердюк збирає на п'ять комплектів шин для 5 ОШБр; музикант

М. Бережнюк влаштував благодійний концерт у Рівненській обласній філармонії, аби зібрати кошти на авто для 68-ї окремої егерської бригади 420 окремого стрілецького батальйону.

Культура та мистецтво в прифронтовій зоні

У травні стартував новий проєкт Міністерства культури та інформаційної політики України «Український АТР ХАБ “Мистецька ФОРТЕЦЯ”», що створений на базі Харківського національного академічного театру опери та балету імені М. В. Лисенка. Проєкт покликаний за допомогою мистецтва сприяти психологічній підтримці військовослужбовців і мешканців українських територій, наближених до бойових дій. 12 травня в межах цієї ініціативи перед мешканцями деокупованої Балаклії на Харківщині виступили артисти Національного академічного драматичного театру імені І. Франка – М. Кукуюк, К. Артеменко, В. Величко, Л. Руснак, які представили виставу-концерт «Музи не мовчать» режисера І. Уривського.

Регіональна культурна політика

23 травня напередодні Дня Києва мер столиці В. Кличко вручив Мистецьку премію «Київ» українським діячам, які розвивають національну культуру та презентують її на світовому рівні. Церемонія нагородження відбулась у МВЦ «Музей історії міста Києва». Премію отримали: режисер-постановник Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка І. Уривський за вистави останніх років (премія імені Амвросія Бучми у галузі театрального мистецтва); продюсерка А. Буковська та режисерка А. Ноябрьова за фільм «Ти мене любиш?» (премія імені Івана Миколайчука в галузі кіномистецтва); композитор З. Алмаші за твори – «Місто Марії» для струнного оркестру та «Камерна кантата» для скрипки і струнних (премія імені Артемія Веделя в галузі музичної композиції); художник Р. Кутняк за низку живописних творів (премія імені Сергія Шишка в галузі образотворчого мистецтва); майстриня художньої вишивки

І. Зайцева за серію творів «Сорочка для захисника» (премія імені Сергія Колоса в галузі народного декоративного мистецтва); художня керівниця хореографічного ансамблю «Либідь» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка В. Синюк за хореографічну композицію «На сивих теренах Дніпра» (премія імені Павла Вірського у галузі хореографічного мистецтва); письменник А. Демиденко за книгу «Я – Київ! Я – серце свободи!» (премія імені Євгена Плужника в галузі літератури); журналіст-публіцист О. Михайлюта за документальну книгу «Воїни “Антимафії”» (премія імені Анатолія Москаленка в галузі журналістики); н. а. України, куратор П. Книш, репетиторка циркових номерів Л. Завада, режисерка Т. Підгурська за постановку проєкту «ДивоЦирк. VII Міжнародний фестиваль-конкурс циркового та естрадного мистецтв. Галашоу» (премія імені братів Василя та Олександра Ялових у галузі циркового мистецтва). Премію «Київ» засновано у 2001 році Київською міською державною адміністрацією разом із Координаційною радою національних творчих спілок України для відзначення та популяризації найкращих здобутків митців.

10 травня волонтерська організація *Repair Together* відкрила власний київський простір на вулиці Івана Франка у Києві, який вони власноруч відремонтували та стилізували. Простір працює як офіс *Repair Together* та волонтерський коворкінг – у ньому є зала для лекцій, воркшопів і семінарів, а також мистецька галерея. Декором у приміщенні переважно стали килими та рушники, витвори народного мистецтва, сільськогосподарські знаряддя та предмети побуту, зібрані членами команди та волонтерами по селах Чернігівщини.

Городоцьку публічну бібліотеку XIX століття, що на Львівщині, перетворено на центр спільнотворення. Проєкт реалізував архітектор А. Железнов і команда бюро *PSEL* за підтримки *Western NIS Enterprise Fund* і *Cedos*. У приміщенні збережено деякі автентичні елементи, зокрема, старий паркет, двері та п'єци, а також законсервовано оригінальну цеглу. Водночас у будівлі оновили всі меблі й обладнання під актуальні потреби.

Культурно-мистецькі проєкти

16 травня під символічною назвою «Вишиваємо Перемогу» в Україні пройшов Всесвітній день вишиванки. Офіційне відкриття свята відбулось у Києві та Чернівцях, де було презентовано Вишиванку «Бойова дронівка». Сорочку створила громадська організація «Всесвітній день вишиванки» разом із проєктом «Вишивка в одязі видатних українців». Авторка орнаменту – майстриня Т. Зез. Головна мета «Бойової дронівки» – зібрати кошти на дрони для підрозділу РУБАК «Серафими» 104-ї бригади ТРО ЗСУ та благодійного фонду «Dignitas». У столиці святкова програма заходів включала також: презентацію артінсталяції «Трон переможця» – скульптури з металу Д. Шиянова, Є. Сопка, І. Белова зі студії «hisoshi.art.studio (проєкт «Територіальна оборона неба»); показ документального фільму про вишиті сорочки «Спадок нації» за участі режисера та співзасновника Всесвітнього дня вишиванки О. Ткачука; відеопроєкцію

«Поезія перемоги» на фасаді Київської міської державної адміністрації; показ відтворених старовинних вишиванок в межах культурно-мистецького проєкту «Код нації»; спецпогашення марок зі зразками кримськотатарської та харківської вишивки у приміщенні Укрпошти. Всесвітній день вишиванки відзначався й в інших містах країни. Зокрема у Львові відбулася презентація книги «Українські взори Ольги Бачинської» про дослідницю українських орнаментів (початок ХХ ст.), а також мистецького альбому «Вишивка Жидачівщини» за зразками одягу з колекції Львівського Скансену (авторка проєкту – І. Вачкова). В Одеському обласному центрі української культури було представлено експозицію унікальних місцевих орнаментів на рушниках. У Тернополі пройшов міський мініфестиваль «Вишиванка – код нації». У Житомирі організовано виставку від Школи поліської автентичної вишивки (керівник – з. м. н. т. України О. Дедюль) та лекторій «Український головний убір» від народознавиці М. Масловської. У Закарпатському музеї народної архітектури та побуту проведено форум-виставку українського національного одягу «UaDNA», а це понад 30 автентичних та модернізованих вишиваних сорочок і рушників ХІХ–ХХ ст. з різних регіонів України. У Рівному біля Свято-Воскресенського собору влаштували перформанс-виставку вишиванок полеглих Героїв – «Коди пам'яті. Ціна національної ідентичності».

Театр

27 травня у Київському академічному драматичному театрі на Подолі презентовано перший номер відновленого журналу для професійної театральної спільноти «Український театр». Його засновницею стала театрознавиця, директорка видавничого дому «Антиквар» Г. Шерман, а головним редактором – журналіст і театрознавець В. Жежера. У заході взяли участь провідні режисери, актори та керівники київських театрів, театральні критики та викладачі Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, а також творці журналу. Пілотний випуск відновленого «Українського театру» складається з трьох тематичних частин. У розділі «Гра» опубліковано відгуки експертів V Міжнародного фестивалю-премії «Гра» на прем'єри українських театрів 2021–2022 років. Другу частину «Будні» присвячено сьогоднішнім проблемам і тенденціям української сцени. Третій блок під назвою «Війна» містить статті театрознавців, написані в перші місяці повномасштабної російської агресії. Цього року журнал виходитиме щокварталу.

Столичні театри показали свої нові постановки: «Інтермецо» за новелами М. Коцюбинського (Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка); «Полковник і птахи» за п'єсою болгарського драматурга Х. Бойчева (Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки); «Зілля» за повістю О. Кобилянської «В неділю рано зілля копала» (Національний академічний Молодий театр); «Тускульські бесіди» за п'єсою Р. Нельсона (академічний драматичний театр на Подолі); «Зоряний хлопчик» у постановці О. Оноприюк (академічний театр юного глядача на Липках); «Пан Коцький» за

мотивами української народної казки (академічна майстерня театрального мистецтва «Сузір'я»); «Украдене щастя» за мотивами твору І. Франка (академічний театр ляльок «Замок на горі»); «Сумнів» за однойменною п'єсою Д. П. Шенлі (Український малий драматичний театр); «В Португалії зараз тепло» О. Володарського (академічний театр «Колесо»).

Також серед прем'єр цього місяця: «Буря» за п'єсою В. Шекспіра, мюзикл «Червона рута» за драматургією Н. Ворожбит (Львівський національний академічний український драматичний театр імені М. Заньковецької); «Алло» за однойменною п'єсою С. Марена, «Венера в хутрі» за твором Л. фон Захер-Мазоха (Івано-Франківський національний академічний обласний український музично-драматичний театр імені І. Франка); «Повернення» за п'єсою «Візит старої дами» Ф. Дюрренматта (Рівненський академічний український музично-драматичний театр); «Мина Мазайло» за однойменною п'єсою М. Куліша (Харківський театр ляльок і театр «Нафта»); «Полин моя солодка» за однойменною п'єсою В. Джури (артсховище «Культура» у Харкові).

13–18 травня у Закарпатському академічному обласному українському музично-драматичному театрі імені братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв в Ужгороді пройшов перший Всеукраїнський фестиваль актуальної драматургії «Драма сьогодні». В межах події свої сценічні роботи представили шість театральних колективів: Мукачівський музично-драматичний театр («Гев'є молочник» за мотивами творів Шолом-Алейхема); київський Національний академічний драматичний театр імені І. Франка («Земля» за мотивами повісті О. Кобилянської); Львівський національний академічний український драматичний театр імені М. Заньковецької («Доця» за мотивами роману Т. Горіха Зерня); Київський академічний театр «Колесо» («В Португалії зараз тепло» О. Володарського); Закарпатський академічний обласний український музично-драматичний театр імені братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв (прем'єра вистави «Алло» за п'єсою С. Марена); вистава «Це все вона» за п'єсою А. Іванова (в головній ролі – Р. Зюбіна й О. Коркушко).

Музика

17–21 травня в Національній філармонії України пройшов міжнародний музичний фестиваль *Kyiv Spring Sound* («Звучання Київської весни»). Солістами виступили зарубіжні виконавці, а до складу Фестивального оркестру ввійшли музиканти Національної філармонії України, оркестру Харківського національного академічного театру опери та білету та Харківської обласної філармонії, студенти і викладачі Харківського Національного університету мистецтв імені Котляревського. Західну класику тут було поєднано з мало виконуваними творами українських композиторів, зокрема, Б. Лятошинського, Д. Бортнянського, Є. Станковича, В. Сильвестрова, В. Степурка.

Від 25 травня до 1 червня на різних майданчиках у Києві під гаслом «Україна – Простір Свободи!» тривав щорічний міжнародний фестиваль

сучасної академічної музики «Київські музичні прем'єри сезону-2024», організований творчою командою Київської організації Національної спілки композиторів України. Фестиваль склали тринадцять концертів, серед яких – два оркестрових (симфонічний і камерний), три хорових і вісім камерних імпрез. Загалом було виконано понад 110 творів близько 70-ти композиторів. Прозвучали, зокрема, нові роботи Є. Станковича, Л. Дичко, В. Антонюка, Ю. Пікуша, В. Зубицького, В. Губаренка, Б. Кривоуста, багатьох інших авторів у виконанні Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України, Національного ансамблю солістів «Київська камерата», Академічної хорової капели Українського радіо ім. Платона Майбороди, Тріо бандуристок Українського радіо. Традиційно в межах фестивалю відбувся концерт лауреатів одинадцятого конкурсу «Українські композитори – дітям» під кураторством Жанни та Оксани Колодуб.

У Києві завершився Всеукраїнський фестиваль-конкурс хорових колективів «Пісня над Дніпром» імені Анатолія Авдієвського. У фестивалі взяли участь профільні та аматорські хорові колективи України з академічною та народною манерою співу. Фінальний Гала-концерт можна було почути 25–26 травня на Співочому полі в межах святкування Дня Києва. Цього року президенткою конкурсу була І. Мельниченко, хормейстерка та диригентка Національного заслуженого академічного українського народного хору ім. Г. Верьовки. Гран-прі фестивалю-конкурсу здобули Камерний хор «Moravski» та Народний фольклорний ансамбль «Червона калина». *Digital Grand Prix* отримав вокальний гурт хору української пісні «Воля» з міста Дрезден. Гран-прі президентки конкурсу виборів фольклорний ансамбль «Громиця».

Протягом 18–19 травня на Стрічкоткацькій фабриці у столиці минув фестиваль сучасної електронної музики «Стрічка 2024». Його цьогорічна тема – «Уламки». Фестиваль мав сім окремих музичних майданчиків, об'єднаних у єдиний простір. Тут виступило близько пів сотні артистів, зокрема, іноземні гості, а українські митці О. Сай, С. Долгий, В. Плисецький і М. Побережський представили декілька артінсталяцій.

23 травня у київському Міжнародному центрі культури і мистецтв Федерації профспілок України відбулась 13-та церемонія нагородження Національної музичної премії *YUNA*, якою відзначено торішні досягнення українських артистів. Лідером за кількістю нагород став гурт «Антитіла» – найкращий рок-гурт, найкращий відеокліп та найкраща пісня («Фортеця Бахмут»). Премію *YUNA-2024* отримали також: Артем Пивоваров (найкращий співак), KOŁA (найкраща виконавиця), Джамала (найкращий альбом «Qirim»), Злата Огнєвіч та *Shumei* з піснею «Буревіями» (найкращий дует / колаборація), «Латексфауна» (найкращий попгурт), Клавдія Петрівна (відкриття року), «Друга ріка» та «*Kozak System*» (благодійний тур).

10 травня у Києві, в Міжнародному центрі культури та мистецтв Федерації профспілок України, презентовано оперу «GAIA-24. Opera del Mondo» композиторів І. Разумейка та Р. Григоріва. У новому творі автори переосмислюють через мистецтво наслідки руйнівної діяльності людства,

зокрема, російського вторгнення в Україну та підриву греблі Каховської гідроелектростанції. Це четвертий проєкт творчого дуєту, який вони створили в партнерстві з Національною спілкою композиторів України та Національним заповідником «Хортиця». Після прем'єри в Києві виставу покажуть на фестивалях у Роттердамі, Відні, Берліні та Венеції.

9–19 травня у Дзеркальній залі Львівської національної опери вдруге пройшов Всеукраїнський фестиваль камерної музики «Дзеркало». Дев'ять подій цьогорічної едиції фестивалю об'єднано назвою «Ілюмінації». На кожній із них звучала українська музика. До уваги слухачів – твори О. Родіна, В. Сильвестрова, Г. Гаврилець, В. Губаренка, Ю. Шевченка, О. Козаренка, В. Зубицького, З. Алмаші та інших композиторів у виконанні колективів зі Львова, Києва та Луганська. Центральним акцентом лунала також музика Б. Лятошинського й Є. Станковича. Родзинкою «Дзеркала» стала презентація сольного компакт-диска української скрипальки І. Волошилук «Українська трансформація», а фінальний акорд фестивалю поставив Національний ансамбль солістів «Київська камерата». Його концерт «Спалахи пам'яті» було присвячено 30-річчю колективу та пам'яті засновника, багаторічного творчого керівника ансамблю Валерія Матюхіна.

Від 16 травня до 2 червня у Львові тривав 43-й Міжнародний фестиваль музичного мистецтва «Віртуози». Незмінним його організатором є Львівська національна філармонія імені Мирослава Скорика. Цього разу музиканти підготували 17 концертів, в межах яких презентовано прем'єри творів сучасних українських композиторів. Прозвучали, зокрема, симфонічна сюїта за мотивами опери Є. Станковича «Так цвіте папороть», композиція «Святий Боже» О. Родіна, симфонія «Високий замок» Є. Оркіна, «Меса для України» А. Сіренко, фортепіанний концерт В. Косенка та Третя симфонія Б. Фроляк.

Візуальні мистецтва

16 травня у Києві в Національному центрі «Український дім» представлено масштабний проєкт «Протагоністи. Живописний заповідник / Паризька комуна» про два провідні творчі об'єднання кінця 1980-х – початку 1990-х років. Виставка сформувала унікальну колекцію – близько 50 авторів та понад 300 робіт, більшість з яких раніше не експонувалася, адже ці твори потрапляли до приватних збірок одразу з художніх майстерень. У показі – живопис М. Мамсікова, І. Чичкана, Л. Вертиванова, К. Проценка, Д. Кавсана, В. Цаголова, М. Троха, О. Животкова, Т. Сільваші, М. Гейка, А. Криволапа та інших. В межах проєкту «Протагоністи» відбулися презентації тематичних мистецтвознавчих видань:

книги В. Сахарука «Живописний заповідник» – першого дослідження історії цього артугрупування, і збірки «Паркомунa &...», упорядкованої О. Авраменко.

18 травня в Українському домі відкрито виставку «Небачена сила», на якій можна було дізнатися про сучасні рухи ненасильницького опору українців на окупованих територіях та побачити їхні прояви у різних формах мистецтва. Динамічна структура експозиції поєднала інформаційні, мистецькі та

інтерактивні елементи: секції, присвячені рухам «Зла Мавка» та «Жовта Стрічка»; лабіринт «Делаю вид» з плакатами кримського художника А. Данова; відео *Ukrainier* із проєкту «Деокупація»; інтерактивну секцію із VR від музейної мережі та «Території терору»; поетичну інсталяцію від *PEN Ukrainier*; відеоісторії про поранені об'єкти культури в Охтирці та Тростянці, зафільмовані Музейним кризовим центром в межах проєкту «Поранена культура»; мистецьку експозицію, в якій представлено роботи М. Куліковської, А. Кахідзе, Л. Достлевої, Ю. По, Е. Зіятдінової, Д. Берг, Ю. Данилевської, Я. Голуб'ятникової, О. Малярєнко; стіну солідарності «Залиш свою підтримку опору».

У столичних музеях й інших мистецьких просторах розпочали роботу виставкові проєкти: «Шиття» – твори з текстилю А. Подерев'янської, зокрема роботи з серій «Натюрморт», «Явища земні й небесні» та «Inner world» (Національний художній музей України); «Полювання з повітряним змієм» – живопис

О. Малих (Національний музей «Київська картинна галерея» за підтримки галереї «Imagine Point»); «Українська одіссея. Офорти Володимира Бахтова до поеми Ліни Костенко» (Скарбниця Національного музею історії України); «Скорботний шлях Бахмута» – колекція барельєфів «Різьбленка» майстра традиційних народних ремесел Д. Денисенка (Національний заповідник «Софія Київська»); «Qalqan/Щит» – керамічні панно, декоровані рослинним кримськотатарським орнаментом, українського художника-кераміста Р. Скибіна (галерея «Місія» у Софії Київській); «Вічне Місто» – живопис М. Глуценка та С. Шишка й архітектурні пейзажі Є. Камшия (простір «Мистецтво без меж» Київської міської галереї «Лавра»); «Ікони на ящиках з-під набоїв» – роботи художників С. Атлантової й О. Клименка (Велика лаврська дзвіниця Києво-Печерської лаври); «Воскресіння» – твори іконопису О. Осадчої та студентів сакрального відділення Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. Михайла Бойчука (Національний музей літератури України); «Між прощанням і поверненням» – роботи 17 українських художників, зокрема, А. Кахідзе, А. Достлева, З. Лактіонової, Д. Чечушкової та інших, про досвід втрати дому (Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал»); «Пелікан» – графіка Ж. Олійник (Мала Галерея «Мистецького арсеналу»); «Цінності» – картини, малюнки й артоб'єкти А. Логова, зокрема, серії робіт «Майдан. Серцебиття», «Малюнки про війну» та «Одна з нас» (Галерея протестного мистецтва); «Іноді я фотографую війну...» – світлини М. Кривцова (простір «PEN Ukraine»); «Червона кобила» – картини Б. Сокура та О. Трегубової, які об'єднує тема війни («Я Галерея»); «Непідвладне» – роботи представників двох одеських художніх угруповань: галереї *НОСН* та спільноти, що базувалася на ОСРЗ-3 («PinchukArtCentre»); «Meeting Point» – живопис А. Блудова з проєкту «Урбаністика» та металеві об'єкти-інсталяції «Дими» О. Сая, «Синергія» – абстрактні картини В. Беляковича та графічні роботи В. Бирука (галерея «Imagine Point»); «Гравітація» – живопис А. Шнайдер (галерея «Portal 11»); «Вирвані сторінки» – нові роботи художника-графіка П. Макова (галерея «Дукат»); «Одеський вайб» – фотографії

М. Журавльова (галерея «Кузня»); «У синергії з містом» – фото, графіка, живопис, світлові інсталяції більш ніж двох десятків митців, серед яких С. Майдуков, сестри Фельдман і *etchingroom1* (галерея «Avangarden»); «Необхідно терміново прослідувати» – картини В. Рябоштана («Eve Sea Gallery»); «Прощання слов'янки» – фотографії документаліста О. Гляделова («Stedley Art Foundation»); «Перше необхідне» – знімки декількох десятків авторів, зроблені у період з 2014 по 2024 рр.: Л. Березовського, Н. Фурика, С. Курмаза, О. Субач, Д. Свєртілової на ін. (Павільйон культури Національного комплексу «Експоцентр України»).

Фасад Дипломатичної академії України імені Геннадія Удовенка в Києві прикрасила мініатюрна скульптура Ю. Белявського, присвячена княгині Ользі. Наразі понад сорок бронзових фігурок проекту «Шукай!» промовляють про атмосферу та почуття великого міста.

У мистецьких закладах України було розгорнуто експозиції: «Україна крізь віки» – картини В. Козюка, які уособлюють регіони України, «Майдан. Війна. Маре» – живопис Г. Лоїка (Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького); «Триєдине» – малярство на склі О. Андрущенко (Музей народної архітектури та побуту імені Андрея Шептицького) у Львові); «Діалоги. Рефлексії в кольорі про війну, мир, опір і культуру» – картини українських та італійських митців різних поколінь (Львівський палац мистецтв); «Несучі конструкції» – серія металевих скульптур на тему війни О. Путрашика (Муніципальний мистецький центр у Львові); «Пам'яті тої, що пам'ятає» – роботи митців з України, країн Східної Європи та Центральної Азії, створені у 1950–2024 роках, зокрема, Аліни та Валерія Ламахів, К. Білокур, А. Кахідзе, П. Макова, А. Рибачук та В. Мельниченка й ін. («Jam Factory Art Center» у Львові); «Коли ще звірі говорили» – графіка А. Войтюк, «Моє натхнення – Україна» – живопис І. Гресик, «У вирії мережива» – графіка Н. Дубовицької (Дім Франка у Львові); «Горизонт» – серія рисунків «Графіт» Ю. Смольського («Shum Art Gallery» у Львові); «Удвох» – картини Людмили та Соломії Лободи («PM Gallery»); «Nezlamni.UA» – 24 портрети сучасних героїв авторства Ю. Гончаренка, Т. Гончаренка, О. Кирилової, П. Зікунова, В. Вітра, М. Гуйди та К. Корнійчук (площа Ринок у Львові); «Ти годуєш їх, вони годують тебе. Нічого спільного» – експериментальний проєкт О. Штейн, в межах якого художниця працює безпосередньо з будівлею музею, використовуючи її структуру та елементи як символи, «Тату, Я в Одесі!» – відеоробота «Все нормально?» А. Кахідзе, знята разом із художником Р. Хімеєм, та інсталяція мисткині, що включає архівні фотографії, об'єкти з сімейної колекції, малюнки, гербарій (Одеський національний художній музей); «Шедеври художньої кераміки в колекції Національного музею гончарства» – 250 творів сучасної кераміки художників з України та інших країн світу (Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Полтавська обл.); «У світі барв» – роботи в різних техніках І. Марчук (Дніпровський будинок мистецтв); «Втручання-Опір» – живопис та інсталяції

художниці, перформерки А. Денисюк, «Підйом. Падіння. Стрибок. Рівновага» – мистецький проєкт харківської художниці А. Худякової, який складається з чотирьох частин муралу, «Трансцендентний простір» – живопис Г. Новоженець-Гаврилів (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Cycle» – символічні розписи ілюстраторки М. Шанго (галерея просто неба «4/8 Gallery» у Луцьку); «Шкіра, текстиль» – роботи О. Бейлах (Центр сучасного мистецтва в Івано-Франківську); «Видих довший за вдих» – артоб'єкти О. Бабак (галерея «Асортиментна кімната» в Івано-Франківську); «Вхід тільки для божевільних» – живопис О. Ляпіна («Skład № 5 Gallery» в Черкасах); «Писанка у подільському вазоні» – пів сотні картин декоративного подільського розпису майстрині Н. Луценко (Вінницький обласний центр народної творчості); «Мова душі» – живописні та скульптурні роботи

М. Сівака (Виставкова зала Рівненської обласної організації Національної спілки художників України); «Врятовані святині зі Сходу» – ікони та картини художника, священника О. Левчука (Дубенський замок на Рівненщині).

Оголошено переможців X Міжнародного конкурсу репортерської фотографії *LIFE PRESS PHOTO 2024*. Журі у складі Г. Аванесяна (Чехія), М. Ребро (Словаччина) й О. Харвата (Україна) розглянули 2536 робіт від 136 учасників із 25 країн світу та відзначили найкращі. Гран-прі конкурсу присуджено автору

Б. Бухману (Одеса) за фотографію «Військовий шпиталь. Один день із життя», а Спеціальну нагороду «Війна в Україні. Світ проти війни в Україні» – А. Гусаку (Івано-Франківщина) за серію світлин «Очі війни. Живі».

Музейна справа

Вперше від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну в Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків у Києві експоновано старовинне мистецтво. 16 травня тут відкрито виставку голландського й українського живопису з приватних колекцій під назвою «Живопис кінця XIX – початку XX століття із колекцій родини Гогстедерів та Понамарчуків». До 16 серпня у музеї можна побачити 31 картину гаазької школи та 11 робіт українських художників, що репрезентують майже всю Україну, зокрема, живописні та графічні твори І. Труша, М. Беркоса, К. Костанді, П. Левченка, М. Пимоненка, П. Холодного та ін. Крім того, 4–19 травня у Музей Ханенків тривала фотовиставка «За об'єктивом: культура у вирі війни», організована Інститутом масової інформації та ЮНЕСКО. Для проєкту відібрано знімки 65 українських журналістів, репортерів, фотографів, які зафіксували воєнні злочини рф щодо культурної спадщини України. В експозиції також представлено артефакти з пошкоджених пам'яток.

10 травня в Національному музеї «Київська картинна галерея» презентовано проєкт «Ігор Лобортас. 33 роки ювелірного мистецтва» – найбільшу за всю історію існування експозицію Класичного ювелірного Дому «Лобортас», присвячену пам'яті його засновника, митця, мецената Ігоря

Лобортаса. У показі – скульптурні композиції, мала та каменерізна пластика, анімалістика й мініатюрні ювелірні скульптури. Центром уваги стала колекція прикрас різних епох роботи майстрів Дому, що є поєднанням новітніх інноваційних розробок і винаходів творчої лабораторії «Лобортас» із класичними ювелірними техніками світового декоративно-прикладного та ювелірного мистецтва.

22–30 травня в МВЦ «Музей історії міста Києва» тривала художня виставка «Київ вночі», яку склали живопис і графіка українських митців ХІХ–ХХІ століття з колекцій Музею історії міста Києва, Національного художнього музею, Національного музею Тараса Шевченка, міської галереї «Ра» та *Stedley Art Foundation*. Тут можна було побачити Київ у сутінках очима таких художників, як М. Мурашко, О. Животков, М. Вайнштейн, О. Придувалова, Г. Криволап, А. Марчук, А. Логов, С. Каплан та інші.

29 травня київський Музей української діаспори відзначив свій 25-річний ювілей. З цієї нагоди у музеї відкрито масштабну експозицію «Я вернусь до своєї Вітчизни...», що розповідає про історію та мистецьку спадщину українців світу, починаючи з перших українських переселенців кінця ХІХ століття й завершуючи представниками третьої хвилі еміграції часів Другої світової війни. У восьми залах представлено артефакти з колекцій Музею української діаспори, Національного художнього музею України та приватних зібрань. Серед унікальних експонатів – особисті речі й документи гетьмана Павла й гетьманича Данила Скоропадських, останнього президента УНР в екзилі М. Плав'юка, героя російсько-української війни М. Паславського, живописні та графічні твори українських художників Паризької школи, мистецькі роботи династії Кричевських та українських австралійських художників, а також артефакти, що розкривають діяльність Української республіканської капели під проводом О. Кошиця, Пласту та Світового конгресу українців. Друга частина експозиції – «Український Мангеттен», презентує цілісну збірку живопису й графіки членів Об'єднання митців українців в Америці, учасників українського художнього життя США періоду після Другої світової війни – О. Булавицького, Я. Гніздовського, П. Капшученка, Л. Морозової, А. Оленської-Петришин, І. Твердохліб-Банах, М. Черешньовського й інших.

8–25 травня в залі аукціонного дому *Goldens* відвідувачі могли ознайомитися з виставковим проектом «Олексій Шовкуненко. Імпресії реалізму», який було присвячено 140-річчю одного з найбільш знакових українських живописців ХХ століття. До експозиційної добірки увійшло понад три десятки робіт 1920–1960-х років, які репрезентують широкий жанровий діапазон, різноманіття технік та тонке колористичне чуття художника.

11 травня у Києві відкрито музей-майстерню українських художників-шістдесятників Ади Рибачук і Володимира Мельниченка після оновлення. Ініціаторами відкриття стали ентузіасти та меценати Фонду «АРВМ». Темою першої експозиції визначено як *Non-Finito*. До неї увійшли незавершені роботи митців, які раніше не були представлені публічно – скульптури, графічні

малюнки та інші витвори мистецтва. Також у музеї проводитимуть майстер-класи, екскурсії, кінопокази та мистецькі лекції.

24 травня Музично-меморіальний музей Соломії Крушельницької у Львові організував виставку «Ще раз Баттерфляй» про історію постановки опери Д. Пуччіні «Мадам Баттерфляй» і роль української примадонни Соломії Крушельницької у тріумфі цього твору на світових сценах. Матеріали експозиції – артефакти з фондової збірки львівського музею Соломії Крушельницької та приватних колекцій. Зокрема тут можна побачити: факсиміле з архівів світу, що дозволяють зануритися в географію постановок опери; світлини з Соломією Крушельницькою у ролі Чіо-Чіо Сан; її костюм-реконструкція авторства Ю. Пігель (Рута Вітер); театральні ескізи костюмів і сценографії, що збереглися на поштових листівках архіву *Ricordi* (Мілан, Італія); оригінальні японські гравюри Утагави Кунісади, Кунічіки Тойохари та Тіканобу Тойохари із зображенням Японії кін. XIX – поч. XX ст.; картини сучасних авторів О. Звір, Л. Рось, С. Гая, Н. Заставної, А. Атоян й інших, натхненних оперою «Мадам Баттерфляй». В межах відкриття виставки відбулася кураторська екскурсія наукового співробітника музею І. Дудича та концерт за участі солістки Львівської національної опери – н. а. України Л. Качали та концертмейстерки М. Самотос.

8 травня в одному з корпусів палацу Потоцьких в Івано-Франківську запрацював новий інтерактивний цифровий музей «Місто і зброя», що розкриває тему життя міста в часи воєн: від заснування через Першу та Другу світові війни. В ньому представлено репліки зброї та манекени з одностроями різних періодів: приватної армії Потоцького, воїнів УГА та УПА. Віртуальними є архівні картографічні, історичні відтворення – давні поштівки, карти, архівні матеріали. Також можна залучити динамічні проєкції, анімації та слайдшоу. Над наповненням експозиції працював доктор історичних наук С. Адамович. Проєкт «Назад до наших спільних коренів» профінансовано міжнародними донорами.

Миколаївський обласний краєзнавчий музей презентував нову айдентику установи, яку створила команда агенції *Platfor.ma*. Важливу частину візуальної ідентичності музею складають художні фото експонатів – від гончарних виробів трипільської культури до гербаріїв із зображенням червонокнижних рослин Миколаївщини. Колірна гамма натхненна природою краю та виставкових залів скарбниці, а знак логотипа – це стилізований бронзовий казан, який є одним із експонатів музею (пам'ятка білозерської культури XIII–XI ст. до н. е.).

Збереження та охорона культурної спадщини

Центр міської історії у Львові оцифрував відеоархів письменника, учасника літутрупування «Бу-Ба-Бу» Віктора Неборака. Це понад 150 годин відео з літературних подій, фестивалів, перформансів, концертів, що відбувались у 1990-х, та фіксують явища й дискурси, які супроводжували цей час. Основу архіву становлять записи літературних вечорів «Третє тисячоліття». Їх щомісячно організовував і модерував Віктор Неборак у Музеї етнографії з 1995 по 2000 рік. На відео – літературні діячі І. Малкович, І. Калинець, Н. Білоцерківець, І. Римарук, Ю. Андрухович, А. Содомора, С. Павличко, Д.

Грабович, В Шевчук, Ю. Тарнавський та десятки інших ключових фігур української культури. Ініціаторкою оцифрування відеоархіву стала донька письменника Б. Неборак.

Команда агенції соціальних проєктів *Platfor.ma* дослідила народну культуру Миколаївщини й Одещини та створила проєкт «Скарби Північного Причорномор'я». У ньому зібрано найцікавіші давні вироби майстрів регіону – від архітектурних елементів оздоблення будинків до кераміки, вишивки й ткацтва. Зокрема народне мистецтво регіону представлено такими артефактами, як: бляшані корони (прикраси верхівок водостоків будинків), коники (різьблений декор фронтонів хат), мальовані скрині (меблі з різноманітним художнім оздобленням), причорноморські свищики (глиняна іграшка у формі коника, півника та багатьох інших тварин), люльки-череп'янки (глиняні козацькі люльки, прикрашені орнаментом), болгарські пояси та прикраси (автентичні вироби болгарських майстрів-ювелірів). Кожен із виробів добірки ілюструють фотографії та супроводжує невелика історична довідка. Проєкт «Скарби Північного Причорномор'я» реалізовано за допомогою Миколаївського обласного краєзнавчого музею, Одеського обласного центру української культури та Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара».

Активісти громадської організації «Україна Інкогніта» оцифрували 200-річний Покровський храм в селі Креничі в межах проєкту «Козацькі церкви Київщини». Унікальна пам'ятка поєднує найдавніші клітські форми із народною дерев'яною архітектурою козацького типу.

Українська компанія *Skeiron*, що спеціалізується на лазерному скануванні культурної спадщини, завершила оцифрування Луцького замку для створення його цифрової моделі в тому вигляді, який він мав наприкінці XIV–XV століття, тобто за часів правління литовського князя Вітовта Великого. Ініціатор робіт – ГО «Волинська Фундація», учасниця міжнародного проєкту «Цифрова трансформація для розбудови потенціалу культурної спадщини в Литві, Польщі та Україні».

Міністерство культури та інформаційної політики України додало до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України нову практику з охорони «Гуцульського орнаменту (узорів) та пов'язаного з ним культурного простору» (програма Малої академії наук України). Також цього місяця до переліку включено: традиційну народну гру «Ашик» (Одеська обл.); традицію виконання ритуального чоловічого танцю «Сербен» (Івано-Франківська обл.); культуру традиційної гуцульської сирної пластики (Івано-Франківська обл.); весільний обряд «Читання корони» (Волинська обл.).

Кіномистецтво

Гільдія сценаристів України відзначила найкращі сценарії, чії кіно- та серіальні втілення були продемонстровані у 2023 році. Урочиста церемонія вручення нагороди відбулась 11 травня в Навчальному театрі Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Лауреатами першої Премії Гільдії сценаристів України стали: Р. Магрук,

О. Комаровський, М. Латик (Найкращий сценарій повнометражного ігрового фільму – «Королі репу»); Е. Нечмоглод (Найкращий сценарій короткометражного ігрового фільму – «70 тисяч років тому»); М. Чернов (Найкращий сценарій документального фільму – «20 днів у Маріуполі»); А. Лодкіна, А. Литвиненко, П. Остріков, Т. Пристаєцька, С. Лущик (Найкращий сценарій драматичного серіалу – «Перші дні»); О. Пшенична, С. Хейло, А. Соловей, М. Козаченко (Найкращий сценарій комедійного серіалу – «Голова»); К. Кляцкін, П. Липа (Найкращий сценарій документального серіалу – «Мистецтво в країні війни»); Я. Войцешек (Найкращий сценарій повнометражного анімаційного фільму – «Мавка. Лісова пісня»); С. Мельник, А. Палатний (Найкращий сценарій короткометражного анімаційного фільму – «Маріуполь. Сто ночей»). За свої досягнення у сценарній майстерності кінематографісти отримали призи – статуетку у вигляді друкарської машинки в стилі ретро.

11 та 12 травня у Будинку кіно в Києві пройшов перший фестиваль феміністичного кіно «Гаккебуш», створений, аби надихнути українських режисерок та операторок, що тільки розпочинають свій шлях у кіноіндустрії. До програми включено десять ігрових і документальних короткометражних фільмів на феміністичну тематику, проведено Q&A-сесії з авторками та лекції від журналістки А. Шилової (про жінок у кінематографі) та фотографині В. Пустовіт (про гендерний геп у креативній індустрії). Фестиваль реалізовано кіноорганізацією «Гаккебуш» за підтримки Національної спілки кінематографістів України та *Projector Foundation*.

23–26 травня у столичному кінотеатрі «Жовтень» минув фестиваль-подорож «Київкінофест». Офіційним партнером форуму виступили Національний центр Олександра Довженка та культурно-благодійний захід «НЕРечизм». Глядачам було влаштовано кіномандрівку часом, під час якої вони могли побачити краєвиди Києва від 1928 року до сьогодення. До ретроспективної програми увійшли відреставровані українські різножанрові стрічки, зняті на кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка. Зокрема вперше після 50 років забуття повернуто у прокат «Осяяння» В. Денисенка. Для відкриття фестивалю було обрано дві картини – прем'єра нової оцифрованої копії фільму М. Ілленка «Сьомий маршрут» 1997 року та короткометражка Н. Парфан «Це побачення» 2023 року. А завершив «Київкінофест» допрем'єрний показ драми Т. Ноябрьової «Ти мене любиш?» за участі творчої команди. В межах події також відбулися: лекції кінокритика С. Тримбача та українського журналіста, автора документально-історичних проєктів А. Галімова; виставка робіт стритарт-художниць сестер Фельдман; ярмарок локальних брендів біля кінотеатру; концерт вінтажної української музики від київських діджеїв; благодійний базар кіноплакатів.

2 травня у Центрі сучасної культури у Дніпрі розпочато новий сезон кінопоказів від Національного центру Олександра Довженка під назвою «Я не люблю природи, якою вона є». Цього дня відвідувачі мали можливість подивитися «Одинадцятий» (1928) – одну з авангардистських стрічок про

прискорену промислову модернізацію південно-східної України, знятих режисером Д. Вертовим й оператором М. Кауфманом на базі щойно відкритої Київської кіностудії ВУФКУ. Показ відбувся в межах паралельної програми виставки «Ріка кричала, вила, як поранений звір».

У широкий прокат вийшли українські повнометражні фільми: «Ми були рекрутами» Л. Левицького; «Тісто» Д. Кочнева; «Будинок “Слово”. Нескінченний роман» Т. Томенка; «Відблиск» В. Васяновича; «Обмін» В. Харченка-Куліковського; «Ти мене любиш?» Т. Ноябрьової; «Вторгнення. Операція «Дунай» спільного виробництва України та Чехії, режисером якої є П. Ніколаєв.

7 та 9 травня в ефірі ICTV2 відбулися прем'єри документальних циклів «Кремль. Гібридна війна» та «Рецепти промивання мізків» про кремлівські методи гібридної війни та пропаганди. Обидва проекти створив *Starlight.Doc* за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Література

9–12 травня на Львівщині тривали заходи шостого Всеукраїнського форуму військових письменників, який об'єднав військовослужбовців, журналістів, ветеранів і волонтерів із різних куточків країни. Учасники форуму вже традиційно презентували свою творчість читачам не лише у Львові, але й в інших містах області. До літературного десанту долучилося два десятки авторів, серед яких – молодший сержант штурмової бригади «Спартан» Б. Назаренко, пресофіцер ЗСУ О. Мокренчук, мінометник О. Бородай, волонтерка А. Бервецька, воєнна кореспондентка Є. Подобна, психологиня, мотиваційна тренерка К. Флекман, старший солдат Національної гвардії Л. Ільків, пресофіцер 241-ї Окремої бригади тероборони Києва М. Откович.

18 та 19 травня у Звягелі на Житомирщині пройшов II Всеукраїнський літературно-мистецький благодійний фестиваль «СловоДзвін», організований місцевою бібліотекою та літературним об'єднанням «Всеукраїнська поетична родина». Цього разу на фестиваль завітали письменники із Житомирщини, Рівненщини, Харківщини, Волині, Київщини, Вінниччини, Сумщини, Чернігівщини, Закарпаття. У програмі – творчі зустрічі, презентації книг, поетично-музичний перформанс «До ніг лягла вже четверта путь», благодійний ярмарок для підтримки ЗСУ тощо.

Цьогорічними лауреатами літературної премії імені Бориса Нечерди стали авторка поетичних книг, перекладів, текстів пісень Л. Петрова (за публікації у збірниках «Антологія. Поезія і пісні», «Україна непереможна» й ін.) та автор поетичних і прозових книг, зокрема для дітей, В. Терен (за збірку віршів «Любов і Свобода»). Літературну премію імені Бориса Нечерди засновано Лігою українських меценатів, редакцією журналу «Київ» та Одеською організацією Національної спілки письменників України.

14 травня в садибі Стефаників у селі Русів, що на Івано-Франківщині, відбулося вручення літературної премії імені Василя Стефаника. Нагороду отримали: В. Андрушко за книгу «Прогноз погоди» (номінація «Поезія»); М.

Верес за твір «Небо під трапом» (номінація «Новелістика»); В. Клічак за книгу «Стефанік: поема-цикл» (номінація «Твори або роботи, що популяризують творчість В. Стефаніка, написані письменниками, котрі проживають за межами області»).

Бібліотечна справа. Промоція читання

Український інститут книги визначив переможців конкурсу культурно-мистецьких проєктів, спрямованих на організацію та проведення заходів із промоції читання. Підтримку отримають 14 ініціатив, серед них проєкти: «XXIV Всеукраїнська виставка-форум “Українська книга на Одещині”» (Одеська національна наукова бібліотека); «Книгообмін “Книжкова площа”» (Львівська муніципальна бібліотека); «Слідом за #Голосами» (Львівська обласна бібліотека для юнацтва ім. Романа Іваничука); «Творча діада» (Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека); «Лисячий клуб «ЧиТанців» (Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка); «Невидимі сторінки» – всеукраїнська кампанія популяризації читання книг шрифтом Брайля особами з порушенням зору та незрячими (видавництво «Антологія»).

31 травня у Києві в Національній бібліотеці України для дітей з нагоди святкування Міжнародного дня захисту дітей пройшли урочистості «Нас багато! Ми сильні, розумні й завзяті!». У програмі – квести, майстер-класи, книжкові розваги на відділах обслуговування, відкриття виставки дитячих робіт фіналістів Всеукраїнського конкурсу дитячої творчості «Україна-мрія!» та нагородження переможців, а також старт програми літніх читань: «Мовно-змовницький літній табір. Книжково-бешкетні канікули – 2024». Крім того, було відзначено переможців III Всеукраїнського екологічного конкурсу малюнків «Майбутнє планети у наших руках!». У заході взяли участь представники Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних сил України, Державної екологічної інспекції України, Національної спілки художників України, Національної спілки журналістів України, Національної спілки архітекторів України, Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, читачі, письменники, видавці.

Просвітництво

21 травня на Михайлівській площі у Києві відкрито банерну виставку «Європейська спадщина Донеччини й Луганщини», що розповідає про історичні пам'ятки Маріуполя, Дружківки, селища Нью-Йорк, Лисичанська, збудовані європейськими підприємцями наприкінці XIX – початку XX століття. Авторами проєкту виступили кінопродюсерка А. Паленчук та режисер-документаліст К. Грицюк. Виставку створено в межах програми *(re)connection UA 2023/24*, що реалізується ГО «Музей сучасного мистецтва», *Ukrainian Emergency Art Fund* та *UNESCO*. Серед партнерів: Міністерство культури та інформаційної політики України, Український інститут національної пам'яті, Національний музей

Револуції Гідності, міжнародний благодійний фонд «Ізоляція. Платформа культурних ініціатив».

В межах просвітницького проекту «УКультура», який знайомить з історією української культури через безплатні відеолекції, інтерв'ю зі знаковими діячами та дослідниками, надає доступ до великої бібліотеки, також запустили подкаст. На стримінгових платформах уже виклали 15 епізодів, що присвячені культурі доби незалежності – XX та XIX століть. Випуск «Українська культура доби незалежності» записала для проекту докторка філософії кафедри слов'янських мов і літератур Гарвардського університету, перекладачка Я. Стріха.

Креативні індустрії

Український бренд *Etnodim* презентував проєкт «Своя сорочка», в межах якого випустив нову колекцію одягу. Дизайн-команда бренду втілила у вишивці виробів природу, архітектуру та мистецтво, притаманні південно-східним регіонам України. Приазов'я символізують пошкоджені маріупольські мозаїки А. Горської. Причорномор'я – наївне мистецтво П. Райко. Наддніпрянщина представлена екстер'єром будинку Барського, однієї з найстаріших пам'яток архітектури в Кропивницькому. Вироби, присвячені Південній Бессарабії, натхнені місцевою природою та її яскравими барвами. Над кампейном «Своєї сорочки» працював фотограф А. Грей, а відео створила креативна агенція *Drama Queen*.

Аматорство

17 травня у Каневі на Черкащині відбувся підсумковий етап творчого конкурсу для молоді «Роду криниця віща». Цьогоріч конкурс зібрав близько двох сотень учасників різних вікових категорій у багатьох мистецьких царинах. Вони представляли Черкащину, Чернігівщину, Київщину, Львівщину, а також Словаччину та Німеччину. Відзначено 60 конкурсантів. У програмі нагородження: майстер-класи від черкаських письменниць Г. Клименко-Синьоок і К. Вербівської, працівників Шевченківського національного заповідника Т. Ярмош і О. Шевченка, екскурсії музеєм Тараса Шевченка та територією меморіалу.

25 травня в Кіровоградській обласній філармонії пройшли урочистості з нагоди відкриття XXXII Всеукраїнського фестивалю-конкурсу вокально-хорового мистецтва «Калиновий спів», який в умовах воєнного часу цього року проводиться дистанційно. У конкурсі беруть участь 57 аматорських хорових колективів із Кіровоградської, Вінницької, Запорізької, Івано-Франківської, Одеської, Полтавської, Сумської, Черкаської та Чернігівської областей. До традиційних заходів фестивалю долучилися вокальні ансамблі «Гармонія» та «Сузір'я» Суботцівського сільського Будинку культури. Програма включала презентацію виставки «Калинові самоцвіти» та благодійну акцію «Даруєм пісню Калинову» для воїнів, що лікуються в обласному клінічному госпіталі ветеранів війни.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,16. Б/т. Зам. 52. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278-85-12